

De «SEMSE» kroniek

OPENMONUMENTENDAG - 15 september 1991.

1980 Zemst

Tijdschrift

7de jaargang n° 2 september 1991.

Heemkundige Kring "DE SEMSE" opgericht in 1985

Van Eyken Norbert, voorzitter tel: 015/6165 67

Van Vaerenbergh Georges, ondervoorzitter
tel: 015/612598

Vanderbeken Colette, penningmeester-secretaris
tel: 015/612218

De Boeck Paul, cafetariaverantwoordelijke
tel: 015/612808

De Smet Gerda, redactie-tijdschrift
tel: 015/610433

De Troy Marc, pers-publiekverantwoordelijke

Kardux Ton, bestuurslid

Floridor Gustaaf, bestuurslid

De Blander Walter, bestuurslid

Vandermeiren André, bestuurslid

Van Relegem Louis, bestuurslid

Wens je meer informatie over onze werking...
of nog beter wens je lid te worden, neem dan
kontakt met één van onze bestuursleden.

VOORWOORD

Reeds enkele jaren wordt er een open-monumentendag georganiseerd. De doelstelling is de plaatselijke monumenten open te stellen voor het publiek.

De eerste jaren kwamen de grote en reeds goed gekende monumenten aanbod. De kerken, het Rubenskasteel werden opengesteld en konden bezocht worden.

Nu zijn we in een stadium getreden dat er gezocht wordt naar monumenten die minder gekend zijn bij het publiek en de open-monumentendagen op hun beurt aantrekkelijk maken.

Vorig jaar verraste de Heemkring het publiek met de opgravingen op Nedergem te Eppegem, niemand had nog weet van deze restanten, welke na opzoekingswerk en naarstig graafwerk werden ontbloot.

Dit jaargaat alle aandacht in onze gemeenten naar het domein Schoëter te Hofstade. Voor de Heemkring was het dan ook een eer een brochure op te stellen met als onderwerp, het geschiedkundig verleden van dit goed.

Open-monumentendagen geven gelegenheid dit soort monumenten dicht bij het publiek te brengen en de problemen tot behoud kenbaar te maken. Deze kunstwerken kunnen echter maar gespaard blijven voor de toekomst, door tussenkomst van bezielers.

Momenteel is het goed Schroëter eigen aan Mevrouw Weduwe Schroëter-Van Nespén met zoon Kris. Deze eigenaar spannen zich heel erg in tot het behoud van het domein en benaastigen verfraaiingswerken.

Ik hoop dat een activiteit als een open-monumentendag, voor de eigenaars van minder gekende monumenten, een waardering mag zijn voor hun arbeiden financiële inbrengen het publiek een heerlijke dag mag beleven.

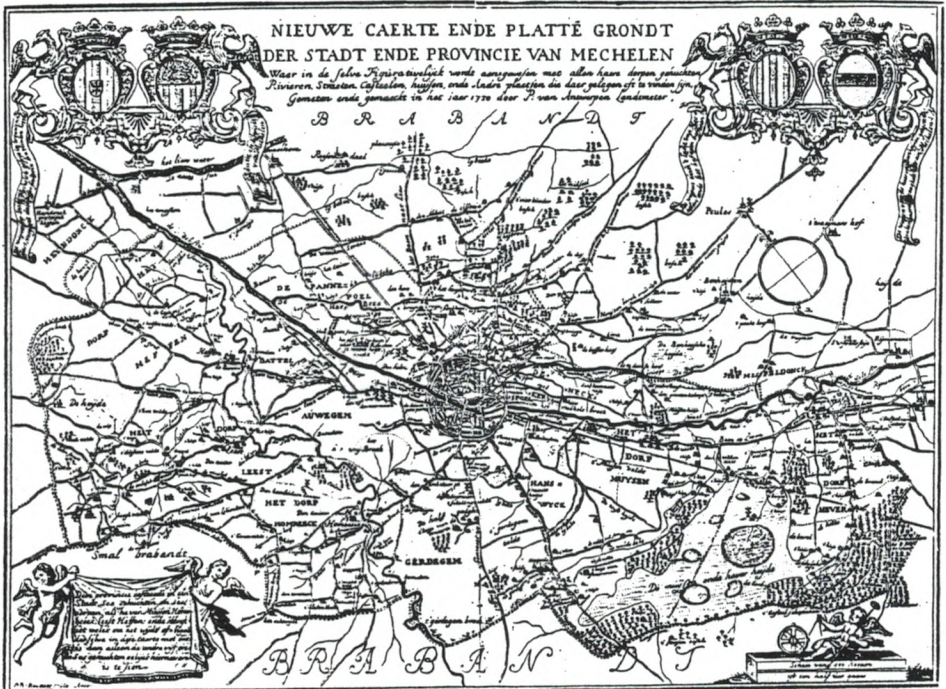
Norbert VAN EYKEN.
Voorzitter.

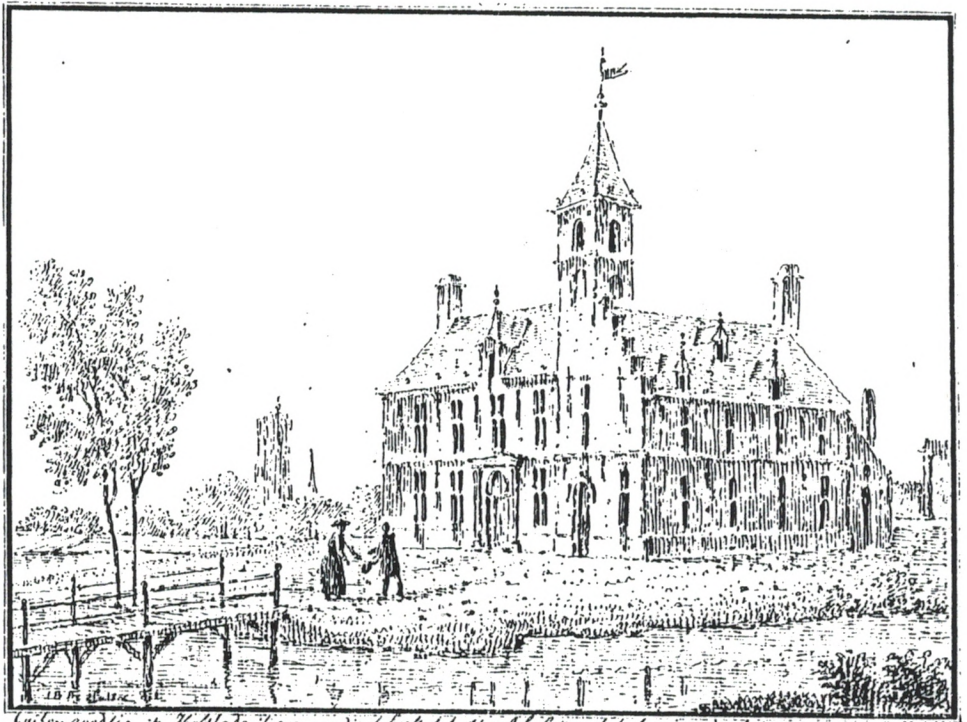
DOMEIN SCHROETER : VERGANE GLORIE ?

De kaart van landmeter P. Van Antwerpen uit 1730 duidt het huis van Siminariën aan. Het domein Schroëter was immers lange tijd eigendom van het bisschoppelijk seminarie dat er een buitenverblijf had ingericht. Wellicht werd het aangekocht door bisschop Hovinius in het begin van de 17de eeuw. Deze kerkvader kocht in die periode nog andere goederen in Hofstade, o.a. de nabijgelegen hoeve Rootveld (beter bekend als hoeve De Munter). Ferraris citeerde op de plaats van het domein het zogenaamde Rolfskasteel.

De Kaart van Van der Maelen uit 1840 geeft eveneens de plaats aan van het kasteeltje.

Buitengoedje op Hofstade, 't geen gediend heeft tot speelhof van het Seminarie tot 1823.

Buitengoedje op Hofstade,

't geen gediend heeft

tot speelhof van het

Seminarie tot 1823.

Tekening van J.B. De Noter

(Stadsarchief Mechelen)

Volgens het kadaster (1860) was Willem Van den Nieuwenhuysse, rentenier, wonende te Mechelen eigenaar van het complex. Het bestond toen uit 20 ha land, een lusthof, een vijver en een kasteel. Dit werd in 1853 verbouwd waardoor er twee woningen ontstonden. Verder waren er o.a. nog een huis met schuur en stallingen. Na de dood van Willem Van den Nieuwenhuysse wordt er in 1863 een akte van verdeling verleden voor notaris De Keersmaeker te Mechelen. Zijn weduwe Suetens Flora behoudt echter het vruchtgebruik tot aan haar dood in 1878. De naakte eigendom werd reeds in 1868 door de erfgenamen verkocht aan Graaf de Cornet d'Elzius die na het overlijden van de weduwe Van den Nieuwenhuysse de volle eigendom verwerft.

Het goed wordt in 1931 voor notaris Paul Dubost verkocht aan dhr. Schroëter, vader van de huidige eigenares.

Het gekochte goed bestond op dat ogenblik uit :

- een woonhuis (vestibule met trap, 4 plaatsen + keuken, 5 kamers op het verdiep, een kelder en een zolder)
- een bijgebouw met woonplaats (kleine kamer, stal, schuur en wc)
- een remise (apart) met woonplaats en paardestal
- een park
- een groententuin

In 1931-1932 werd het kasteeltje verbouwd in neo-Vlaamse stijl. Er werd een trapgeveltje bijgebouwd en er werd een dakvenstertje gestoken in de plaats van een opsteekvenster. Deze veranderingen hebben ertoe geleid dat in het verleden het gebouw vaak als 18de eeuws werd bestempeld. Hoe oud het oorspronkelijke gebouw is, is in feite moeilijk te bepalen omwille van de diverse aanpassingen die het ondergaan heeft. Bepaalde elementen (zandstenen rond raamopening, de constructie van het dak) wijzen in de richting van de 17de eeuw, maar tastbare bewijzen ontbreken vooralsnog.

Hofstade bij Mechelen
Muysenhoekkasteel.

Prentkaart omstreeks 1935

Dhr. Schroëter liet tevens de natuurleien vervangen door eternitleien. De gevel werd gecementeerd en van medaillons voorzien. Tegelijk werd ook de Hovenierswoning (de vroegere remise) bewoonbaar gemaakt.

Karel Sol, die dirigent was van de toenmalige Hofstaadse fanfare en in die hoedanigheid ook muziekwerken componeerde, kwam als hovenier in dienst.

Ook Bertha Saveniers, beeldende kunstnaares verbleef enige tijd in het hoveniershuis. Zij gebruikte in die periode een aantal materialen van het domein (o.a. arduin en catalpa).

"Bertha Saveniers

Geboren te Borgerhout-Antwerpen op 21 mei 1936, uit een kunstvoelend midden.

Haar vader ontviel het midden op jonge ouderdom. Moeder nam de opvoeding van haar vijf kinderen in stevige handen.

Bertha werd in 1956 naar de Antwerpse Academie gezonden, waar ze uitkwam anno 1965.

Ze behaalde volgende prijzen :

1963 - Prijs "Doutrelon de Try"

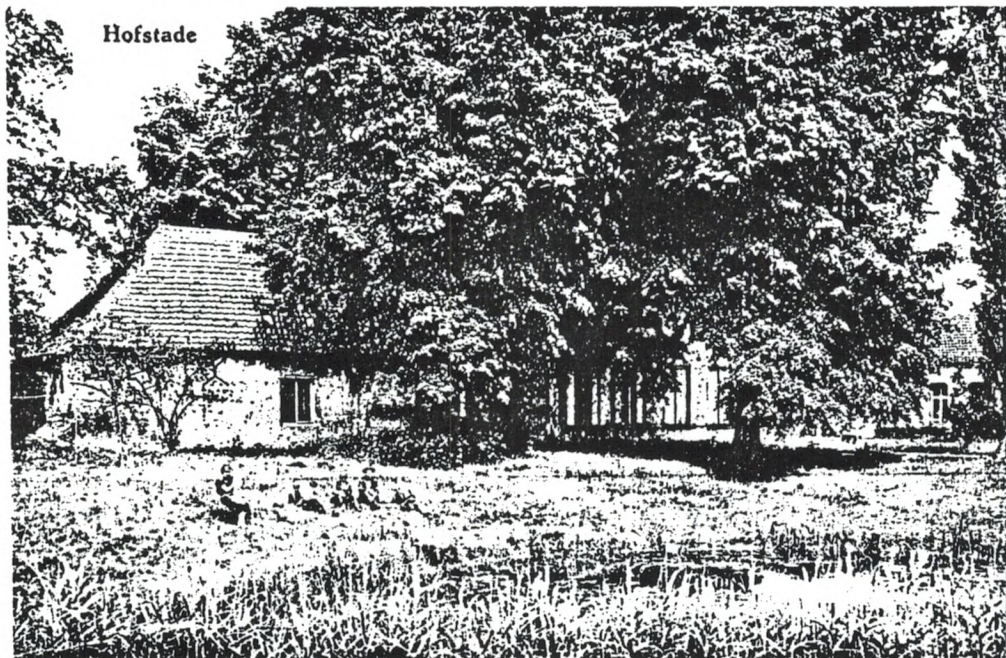
1965 - Prijs "Club XII Hendricks"

1986 - Grote prijs Gemeente Westerlo voor Beeldhouwkunst.

Ze exposeerde in binnen- en buitenland".

Onder de gecementeerde gevel zit baksteen. Op sommige plaatsen zijn nog de zandstenen geledingen te zien. Het dak bestaat uit een overlans en twee dwarse zadeldaken. De kelders zijn opmerkelijk laag en voorzien van een tongewelf. Wellicht werd met de jaren het vloerpeil naar boven gehaald (om indringend grondwater tegen te gaan ?)

Hofstade

Een pittoresk plaatsje was zonder twijfel de omgeving van de "Borgh" aan de Ambroossteenweg. Buiten een kasteel waren er ook enkele oude hoeven en een vijver die nog steeds bestaat.

Bij het begin van Wereldoorlog II (1940) werd het domein manu militari door het Belgische leger ingenomen. Tanks reden de arduinen inrijpoort stuk en richtten heel wat schade aan in het park. Vele bomen dragen daarvan nog steeds de sporen.

De "berg" in het park heeft reeds heel wat spectaculaire veronderstellingen opgeroepen. Op de stafkaarten staat hij aangeduid als "tumulus" wat in terminologie doet denken aan een prehistorische begraafplaats. Aangezien de gronden in de omgeving "borcht" genoemd worden, menen sommigen dat hier ooit een "motte" (een versterkte middeleeuwse woontoren) gestaan heeft. Nog anderen veronderstellen dat het wellicht de oude "ijskelder" van het domein is geweest. De meest waarschijnlijke verklaring is echter dat het ging om grond die werd afgevoerd naar aanleiding van het graven van de vijver en de ringgracht. Het is praktisch zeker dat deze berg reeds aanwezig was in het begin van de 18de eeuw. Men vermoedt namelijk dat hier een calvarie gevestigd was, opgericht in 1718 en met aflaten vereerd.

Oorspronkelijk was deze toegankelijk voor de inwoners van Hofstade. Later werd deze echter afgesloten voor het publiek. In ruil daarvoor werd in 1734 een kapel gebouwd op de hoek van de Moniestraat en de Tervuursesteenweg. Hierin werd een houten

beeld geplaatst voorstellende Kristus met doornen kroon en zittend op een steen. De toenmalige bisschop Thomas Philippus d'Alsace verleende in 1737 aflaten aan de kapel aan alle christenen die er kwamen bidden. De kapel verdween later bij verbredingswerken aan de weg.

"Kapel Driesstraat (Momiestraat)

Ik heb het smeekschrift gezien van E.H. Joannes Franciscus Bosselaer, priester aan zijn Emminentie.

Ik heb de plaats bezocht, en heb vernomen dat wat hij uiteengezet heeft waar is. De toegang tot de Calvarieberg is door hem versperd. Oppericht in 1718 en door zijne Eminentie met aflaten vereerd.

Ik heb zelfs de kapel gezien, niet zonder onkosten door dezelfde onlangs gebouwd met publieke toegangswegen.

Ze is 10 voet diep, 8 breed en 12 hoog. Hierin wou hij een houten beeld plaatsen, massief en geschilderd. Het stelt voor : Kristus met de doornen kroon en zittend op de steen, op dezelfde wijze en in dezelfde vorm zoals het is voorgesteld op het altaar van de H. Katarina in de Metropool.

Dit beeld lijkt mij passend en geschikt om devotie op te wekken van het kristen volk. Hij vraagt of dit zou gewijd worden volgens de Romeinse Ritus.

En omdat vele landmensen van de wijk Hofstade gewoon zijn 's morgens en 's avonds in genoemde kapel te bidden, belooft hij plechtig dat de devotie tot dat beeld niet minder zal zijn en daarom vraagt hij voor de gelovigen van beide geslachten die voorde kapel geknield tot dit beeld bidden dat zij telkens 100 dagen aflaat zouden krijgen.

Ik zie dat er niets tegen is dat beide gunsten door zijne Emminentie zouden worden toegestaan. De rechten van de parochie worden er niet door geschaad. Er worden daar immers geen missen opgedragen, geen schenkingen verwacht en geen enkele parochiale verplichting uitgeoefend.

De vroomheid en de lofwaardige devotie van deze landelijke lieden verdient zeker de welwillende hulp en gezagvolle ondersteuning van zijne Emminentie. Met mijn diepe gevoelens van eerbied.

Mechelen 13 oktober 1737.

Noot/ Toelating verleend".

Hoe het kasteel er in het begin van de 19de eeuw uitzag, kunnen we afleiden van een tekening van J.B. De Noter. Hierop zien we dat het kasteeltje oorspronkelijk een hoektorentje bezat en verschillende dakkapelletjes. Op de voorgrond is duidelijk een gedeelte van een ringgracht te zien.

Het park van het domein telt verschillende oude bomen. We treffen er eik, kastanje, accacia, rode beuk, linde, catalpa, treurwilg, esdoorn, iep, hemelboom, zwarte den en beuk. Een tulpenboom die zich eveneens op het domein bevondt, had veel te lijden van de droogte van de laatste jaren en is zo goed als afgestorven. Sommige bomen hebben een stamontrek van meer dan 4 meter. Als onderbegroeiing treffen we meiklokjes en bosviooltjes.

Gerda De Smet

HEEMSPIEGEL

Jg. 12

1991

Nr. 2

DR. HENRI VANNOPPEN, DE NIEUWE VERBONDSVOOR- ZITTER

Op 10 mei 1991 werd dr. Henri Vannoppen door de raad van bestuur van het Verbond voor Heemkunde tot voorzitter gekozen, ter vervanging van drs. Jan Gerits, die tijdens diezelfde bestuursvergadering ontslag had genomen. In het vijftigjarig bestaan van het Verbond voor Heemkunde is H. Vannoppen de zesde voorzitter, die met de leiding van de vereniging wordt belast. Zijn voorgangers waren drs. Jozef van Overstraeten (1941-1945, 1953-1957), pater G.G. Meersseman (1945), prof. dr. ir. Stan Leurs (1946-1953), dr. Jozef Weyns (1957-1974) en drs. Jan Gerits (1974-1991). De nieuwe verbondsvoorzitter werd geboren te Leuven op 3 november 1951, uit een oude Midden-Brabantse familie. Na de klassieke humaniora-opleiding aan het Kon. Atheneum te Zaventem, studeerde hij moderne geschiedenis aan de K.U.L., waar hij in 1973 het licentiaat behaalde. Op 14 november 1984 promoveerde hij tot doctor in de Letteren en Wijsbegeerte (Geschiedenis) op het proefschrift "Van twee kerkdorpen tot stadsgewestgemeente: Erps-Kwerps, 1776-1976". Zijn promotor was prof. dr. L. Wils.

Inmiddels had Henri Vannoppen al ruim zijn sporen verdient, zowel op organisatorisch terrein als op grond van zijn menigvuldige publikaties. In 1971 stichtte hij de Cultuur-Historische Vereniging van Erps-Kwerps, die sinds 1979 ressorteert onder de "Gildekamer van Midden-Brabant", waartoe een achttal heemkundig gerichte verenigingen behoren, welke hoofdzakelijk door H. Vannoppen werden gesticht. In 1973-1976 verzorgde hij de uitgave van het heemkundig tijdschrift "Fuik en Faas" en in 1985 nam hij het

initiatief voor de periodieke uitgave "Tussen Brussel en Leuven", die enig in haar soort is. Onder zijn talrijke publicaties in boek- en brochurevorm verdienen enkele lijvige dorpsmonografieën een speciale vermelding, nl. Veltem-Beisem (1976), Winksele (1976), Sterrebeek (1978), Bertem (1978-1980), Meerbeek (1979), Nossegem (1979) en Zaventem (1981). Bovendien levert H. Vannoppen geregeld flink gestoffeerde bijdragen voor verschillende tijdschriften, o.a. "Eigen Schoon en de Brabander", "De Brabantse Folklore", "Ons Heem", "Vlaamse Stam" en "Het oude Land van Aarschot". Beroepshalve is hij leraar. Sedert 1977 is hij tevens gemeenteraadslid voor de fusiegemeente Kortenberg en thans is hij er burgemeester. Dr. Henri Vannoppen is ondervoorzitter van de Gouw Vlaams-Brabant en redactielid van "Ons Heem". Voorzien van een voorbeeldig heemkundig palmares en gewapend met een organisatorisch talent is hij de geschikte man om het Verbond voor Heemkunde, in de lijn van zijn voorgangers, deskundig en doeltreffend te leiden. Wij wensen hem veel succes toe met deze verantwoordelijke taak, die hij met enthousiasme op zich heeft genomen.

J. Gerits

AGENDA.

SEPTEMBER.

Jos Ceuppens uit Elewijt stelt zijn schilderwerken tentoon van 30 augustus tot 29 september.

Van 6 september tot 29 september gaat de jaarlijkse thematentoonstelling van de heemkundige kring "De Semse" door onder de benaming "LEVENSKRANS". Het thema gaat over geboorte, kommunie, soldaat, huwelijk en overlijden.

Op donderdag 5 september om 20 uur zal Dr. Henri Vannoppen, historicus, voorzitter van het verbond voor heemkunde en burgemeester van Kortenberg ons vergasten op een spreekbeurt over "LEVENSKRANS".

De vooropening van de tentoonstelling heeft ook op donderdag 5 september plaats. Iedereen is van harte welkom.

Donderdag 26 september om 20 uur vergadering van "De Semse" in de cafetaria van de Schranshoeve. Wij verwachten U.

OKTOBER.

Van 4 tot 27 oktober stelt Mevrouw Pans uit Meise haar werken tentoon in de museumruimte.

Tijdens dezelfde periode loopt er een tentoonstelling in de cafetaria van de schilderijen naar de hand van Louis Boschmans, van de Verbrande Brug. Hij was als kind door grafisch tekenen gepassioneerd. Na de oorlog slorpste koning voetbal echter al zijn vrije tijd op, zodat het talent enkele jaren verborgen bleef.

Tien jaar geleden startte zijn loopbaan van discreet kunstschilder. Nu staat hij haast dagelijks voor de schilderezel. Hij zoekt meestal landelijke hoekjes, die hij fotografeert en en grafisch reproduceert. Het is zijn hobby.

Op 31 oktober om 20 uur vergadering van de heemkundige kring in de cafetaria.

NOVEMBER.

Van 1 november tot 1 december stellen in de cafetaria de heer Lenaerts uit Elewijt en in de museumruimte de heer Jan Floridor tentoon.

Op donderdag 28 november om 20 uur verwachten wij onze leden voor de maandelijkse vergadering van de heemkundige kring.

DECEMBER.

Marie-Jeanne Junius uit Houtem stelt haar werken tentoon van 6 december tot 4 januari in de cafetaria en de museumruimte.

Donderdag 26 december om 20 uur in de cafetaria gaat de jaarlijkse kerstvergadering door. Allen hartelijk welkom.

Ons jaarlijks kerstgebeuren in en om de Schranshoeve. Wij bouwen een kerststal in het poorthuis.

Nieuwe kerstbeelden zijn in bestelling. Het zullen kunstwerken worden naar de hand van NOEL DELAPLACE uit Wakkerzeel.

De CURRICULUM VITAE van de kunstenaar.

Geboren in 1938 te Kortrijk.
Opleiding als houtsnijder op verschillende ateliers in het kortrijkse.
Een dertien jaar durende opleiding tekenen en beeldhouwen aan de academie.
Van 1967 tot 1982 een lange onderbreking in de kunstactiviteiten.
Studies en werkzaamheden in spirituele richting.
Van dan af terug naar de kunst en vooral werkzaam aan een oude droom : wandsculpturen.

Deze waren reeds te zien op heel wat tentoonstellingen, o.a. in Leuven, Diest, Tienen, Aarschot, Sint Truiden, Sint Baafs-Vijve, Gent, Antwerpen en Brussel.

Heel wat werken bevinden zich in privébezit in binnen en buitenland.

1991 : Prijs F. Guillaume van de franstalige gemeenschap.

Enkele beschouwingen over Curriculum vitae.

Wat is een C.V. eigenlijk? Een soort zelfportret? Of een wat vage persoonlijke geschiedenis? Het schijnt te moeten dienen om te weten wat je vroeger allemaal gedaan hebt. Om aan de hand daarvan je waarde te bepalen. Een zelfportret lijkt me beter. Het geeft iets weer van wat iemand is op het moment waarop het gemaakt is. Daarin liggen dan de sporen van alles wat reeds gebeurd is, gebundeld in het heden.

Maar hoe schrijf je dat neer en hoe vat je zoiets samen?

Misschien door even te mediteren over enkele herinneringen, die mede bepalend zijn voor de inhoud van mijn huidig werk.

Herinneringen aan de tijd in de academie van Kortrijk, vooral aan de beeldhouwklas. Aan de bezielende leiding van Hendrik Decuyper. Daar is de creativiteit losgekomen en zijn de ideeën gaan stromen.

Herinnering ook aan bewogen innerlijke strijd. Aan het zoeken naar zin van het leven en van alles wat omgaat in de wereld. Aan het afstand nemen van de kunst, voor een totaal engagement in het zoeken naar eeuwige waarden. Aan de ervaring dat hoe verder het zoeken gaat, hoe meer men alleen komt te staan. Herinnering aan de terugkeer naar de kunst. Aan innerlijk stil en sterk worden. En aan nog zo oneindig veel meer.

Het ligt allemaal neer in mijn werk, gebundeld in vormtaal, die bedoeld is om te worden aanvoeld.

Elk werk is een beetje een curriculum vitae.

Toeristisch buitenkansje

Domein Schroëter dagje open voor het publiek

Hofstade

Van onze redacteur

Zondag 15 september e.k., wanneer de tweede Openmonumentdag op de Vlaamse feestkalender staat, krijgen de belangstellenden de unieke kans een kijkje te nemen achter de zware poorten van het kasteel Schroëter te Hofstade. Het kasteel met over 2,5ha verspreid park behoort toe aan de erfgenamen van wijlen Leo Schroëter die tot omstreeks 1970 in de Mechelse Colomastraat de bekende kopergieterij uitbaatte.

Het kasteel is thans eigendom van de dochter van Leo Schroëter, Suzy Van Nespens-Schroëter (63) die er met haar zoon Kris (23) haar intrek heeft genomen. Kasteel en park bevinden zich op de Ambroossteenweg 104-106 te Hofstade. Terloops: Kris bestudeert momenteel hoe hij de activiteiten van zijn grootvader kan heropnemen om op die manier een stuk Mechelse

industriële traditie te laten herleven.

Een bezoek aan het park rond het kasteel is zonder meer een buitenkansje. Om het allemaal nog aantrekkelijker te maken heeft de gemeente Zemst een beroep gedaan op een aantal verenigingen die voor diverse animatie zullen zorgen. Medewerking wordt alvast verkregen van buurman De Mesmaeker die de schuur en loods op zijn boerderij ter beschikking stelt. Met ons Belgische weertje weet men immers maar nooit.

Beelden en calvarie

Van de geboden gelegenheid maakt Bertha Saveniers uit Mol, die tot omstreeks 1970 in de hovenierswoning van het kasteel heeft gewoond, gebruik om een aantal van haar beeldhouwwerken in het park tentoon te stellen.

Aan bekijkswaardige onderwerpen zal men in het park Schroëter met een en ander dus geen gebrek hebben. Er staan een aantal geleide wandelingen geafficheerd. De bezoekers zullen daarbij rond tientallen eeuwenoude eiken, beuken en kastanjelaars geleid worden. Er bestaat ook een goede kans dat ze tegen konijntjes, eekhoorns, bunzings of enkele van de zestig top op heden in het park geregistreerde vogels aankijken.

De wandelingen leiden langs de calvarieberg in het park. Die dateert waarschijnlijk van in de tijd dat het domein buitenverblijf was van het Mechelse seminarie. Maar anderen beweren dat de berg mogelijk ook wel een Romeinse tumulus is.

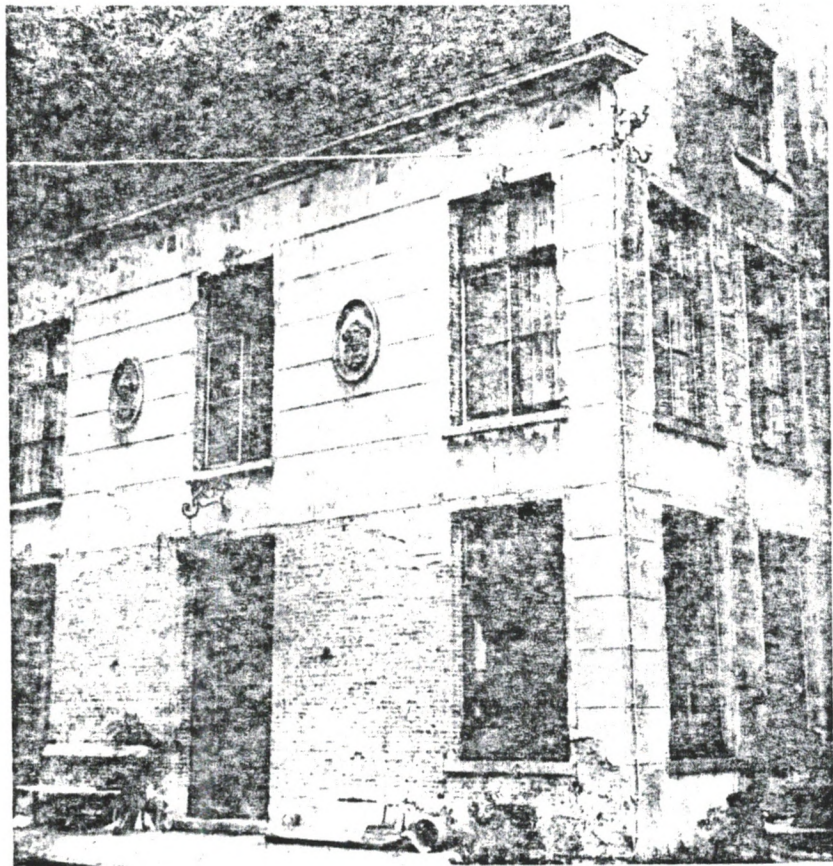
Onbekende bouwer

Het kasteel Schroëter dateert vermoedelijk uit de 16de eeuw. In wiens opdracht het kasteel werd opgetrokken is nog steeds onduidelijk. In de archieven heeft Kris Van Nespens ontdekt dat de derde aartsbisschop van Mechelen, Mathias Hovius (1542-1620), het kasteel en de 21ha. die er toen rond lagen, voor rekening van het seminarie van Mechelen aankocht om er een buitenverblijf voor seminaristen van te maken.

Met de Franse Revolutie werd het domein in beslag genomen. Het kwam later in handen van Willem Van den Nieuwenhuizen. Leo Schroëter kocht het domein dat zich toen over 3,5ha. uitstreekte, in 1931 aan als buitenverblijf. Vandaag rest daarvan nog 2,5ha. nadat 1ha. in het woonerf Rolf werd verkaveld.

Geklasseerd

Kasteel en 1,5ha van het domein zijn sedert 1976 geklasseerd. Dat betekent dat er geen

De grondvesten van het kasteel Schroëter dateren vermoedelijk uit de 16de eeuw. Tot aan de Franse Revolutie was het eigendom van het aartsbisdom.

ingrijpende wijzigingen meer mogen aan uitgevoerd worden. De eigenaars hadden verwacht dat tegenover die verplichting enige tusscnkomst vanwege de overheid mocht verwacht worden maar tot op heden is daarvan niets te merken.

Dat is er mede oorzaak van dat dringend herstellingswerken wegens financiële beperkingen op de lange baan worden geschoven.

In de loop van de jaren werd het kasteel Schroëter met heel

wat benamingen bedacht. "Kasteel Van Den Nieuwenhuizen, Muysenhoekkasteel, Kasteel Schroëter, de vermelding Rolfs en Dref van Vermark" verwijzen er alle naar.

Meegerekend dit merkwaardige domein bezat Hofstade

Suzy Schroëter.

Kris Van Nespen.

destijds drie kastelen. Er is immers ook nog het Ambrooskasteel en het kasteel der graven Cornet de Peissant waarvan nog slechts het gedeelte waarin de villa Lacourt (1934) staat, overblijft.

Fons JACOBS

Semse exploreert levenskrans van wieg tot graf

Zemst

Tijdens de maand september organiseert De Semse weer een grotere tentoonstelling in verband met heemkundige of historische aspecten van Zemst. Het initiatief wordt opgezet onder de titel "Levenskrans". Op de tentoonstelling wordt een beeld geschetst van de manier waarop de Zemstenaars in een recent verleden aankeken tegen

de belangrijkste fasen in elk mensleven als geboorte, huwelijk en overlijden. De tentoonstelling is gratis toegankelijk tijdens de wekdagen van 6 tot en met 29 september en gaat door in de tentoonstellingszaal van de Schranshoeve te Eppetegem.

Ook nu heeft De Semse alles in het werk gesteld om dit thema zo aantrekkelijk mogelijk voor te stellen. Er werd een beroep gedaan op vele particulieren die

Enkele rand-aspecten zoals het soldaat-zijn zorgen voor een boeiende afwisseling.

Het tentoongestelde materiaal is nagenoeg uitsluitend afkomstig uit eigen gemeente, zodat bij vele inwoners herinneringen zullen worden oproepen. Ook jonge mensen en inwoningen kunnen wat opsteken van de rijke tradities en gewoonten iv.m. het leven van alledag in een klein Brabant dorp, en voor wie interesse heeft in fami-

liegeschiedenis biedt de tentoonstelling wellicht nieuwe perspectieven. Het opstellen van een stamboom is daar slechts een onderdeel van.

Wie het geheel nog eens rustig wil nalezen kan dat aan de hand van een levige brochure waarin de belangrijkste wetenswaardigheden rond de tentoonstelling worden opgenoemd. Wie nog interessante stukken in bezit heeft en deze wil uitlenen kan nog snel terecht bij de mensen van De Semse.

TENTOONSTELLING Levenskrans van De Semse.

De heemkundige kring De Semse organiseert van 6 tot en met 29 september een tentoonstelling rond geboorte; huwelijk en overlijden onder de titel „Levenskrans”. Aan de hand van geboortekaartjes, doopkleedjes, menu's, foto's, overlijdensberichten, doopsprentjes enz. wordt een beeld geschetst van de manier waarop de inwoners van onze gemeente in een recent verleden aankeken tegen de belangrijke fasen in hun leven. Gratis toegankelijk elk weekend in de Schranshoeve, Stijn Streuvelslaan 92 te Zemst-Eppegem.

Spreekbeurt over „Levenskrans”:
5 september.

Op donderdag 5 september spreekt dhr. Vanoppen over de gebruiken omtrent geboorte, huwelijk en overlijden. Gratis toegankelijk om 20 uur in de Schranshoeve, Stijn Streuvelslaan 92 te Zemst-Eppegem.

**Eppegem
GEBORTE, HUWELIJK
EN OVERLIJDEN IN
DE SEMSE**

Gazet van Mechelen - 28 juli 1991.

Annonceblad - 11 juli 1991.

in verband met een tentoonstelling die in september zal plaatsvinden rond geboorte, huwelijk en overlijden zoekt de heemkundige kring De Semse naar allerhande voorwerpen die zouden kunnen gebruikt worden, meer bepaald geboortekaartjes, doopkleedjes, een looprek, faire-parts, spijskaarten, trouwfoto's, bruidsboeketten, trouwkl eden of -kostuums, overlijdensberichten, doodsprentjes, ... En dit alles bij voorkeur uit Groot-Zemst, maar materiaal afkomstig uit andere dorpen in de regio is ook welkom.

De heemkring wil ook graag mensen interviewen die iets kunnen vertellen over oude gebruiken rond dat thema. Belangstellenden kunnen steeds contact nemen met een bestuurslid van De Semse en melden zich hiervoor best in de Schranshoeve of telefoneren op het nummer 015-61.28.08 tijdens de openingsuren (vrijdag en zaterdag tussen 18 en 22 u., zondag tussen 14 en 20 u.).

Iedereen is eveneens welkom

De Semse zoekt illustratiemateriaal rond geboorte, huwelijk en overlijden

Eppegem

In september heeft heemkring De Semse weer een groot project op stapel staan rond geboorte, huwelijk en overlijden. De heemkundige kring zoekt in dat verband naar allerhande voorwerpen, drukwerken en gebruiken die voor het opzetten van een uitgebreide tentoonstelling interessant zijn.

Er wordt uitgekeken naar geboortekaartjes, doopkleedjes, een looprek, faire-parts, spijskaarten, trouwfoto's, bruidsboeketten, trouwkl eden en kostuums, overlijdensberichten, doodsprentjes en alles wat met de drie thema's te maken heeft.

Voor al materiaal afkomstig uit Groot-Zemst krijgt de aandacht maar ook stukken van buiten de gemeente worden graag in uitleening aanvaard.

De kringleden willen ook graag mensen interviewen die iets kunnen vertellen over de oude gebruiken rond dat thema. Belangstellenden die daaraan willen meewerken, kunnen steeds contact opnemen met een bestuurslid van De Semse en melden zich hiervoor best in de Schranshoeve. Telefoneren kan ook op het nummer 015/61.28.08 op zaterdag en vrijdag tussen 18 en 22u., of zondag van 14 tot 20u. Wie dieper in het heemkundig werk wil ingaan, is

steeds welkom op de maandelijkse vergaderingen, de laatste donderdag van de maand om 20u in de Schranshoeve.

Levenskrans

► De Heemkundige Kring De Semse uit Zemst organiseert van vrijdag 6 tot en met zondag 29 september de tentoonstelling «Levenskrans» met als thema geboorte, communicatie, soldaat-zijn, huwelijk en overlijden van de mens in het recent verleden. Deze expo is volgende maand tijdens de week-ends gratis te bezichtigen in de tentoonstellingsruimte van de Schranshoeve, Stijn Streuvelslaan 92 te Eppegem. Het tentoongestelde materiaal is nagenoeg uitsluitend uit de eigen gemeente afkomstig. De oudste stukken dateren uit de vorige eeuw. Materiaal dat betrekking heeft op het onderwerp is nog altijd welkom. Op donderdag 5 september om 20 u geeft Dr. Henri Vanoppen een inleidende spreekbeurt over «Levenskrans».

Streekkrant - 22 augustus 1991

De Semse -
 Eppegem
 TENTOON-
 STELLING
 LEVENSKRANS

De heemkundige kring De Semse organiseert naar goede gewoonte tijdens de maand september een tentoonstelling in vervand met heemkundige of historische aspecten van onze gemeente. Dit maal kreeg zij de titel 'Levenskrans' mee. De tentoonstelling is gratis toegankelijk tijdens de weekeinds van 6 tot en met 29 september, ze gaat door in de tentoonstellingsruimte van de Schranshoeve, Stijn Streuvelslaan 92 te Zemst-Eppegem.

Op de tentoonstelling wordt een beeld geschetst van de manier waarop onze dorpsgenoten in een recent verleden aankeken tegen de belangrijke fasen in elk mensenleven (geboorte - huwelijk - overlijden).

Terloops zullen ook andere aspecten aangehaald worden zoals het 'soldaat-zijn' enz.

Uiteraard heeft De Semse weer alles in het werk gesteld om dit thema zo aantrekkelijk mogelijk voor te stellen. Er werd een beroep gedaan op particulieren die ons bereidwillig de mooiste stukken uit hun verzameling uitleenden. Dit leverde een massa

geboortekaartjes, huwelijksaankondigingen, overlijdensberichten en doodsprentjes op. De oudste stukken dateren trouwens uit de vorige eeuw. Aan de hand van menukaarten kan je lezen wat er tijdens die bijeenkomst n.a.v. geboorte, huwelijk of overlijden op tafel kwam. Foto's en voorwerpen die verband houden met het thema vervolledigen het geheel. Zo zal er een echte 'wieg', doopkleedjes, kinderslabbetjes enz. te zien zijn.

De bedoeling is alleszins er een boeiende en afwisselende tentoonstelling van te maken.

Het tentoongestelde materiaal is nagenoeg uitsluitend afkomstig uit de eigen gemeente, zodat het bij vele inwoners uit onze gemeente heel wat herinneringen zal oproepen. Maar ook jonge mensen en inwijkelingen kunnen tijdens deze tentoonstelling kennis maken met de rijke tradities en gewoonten i.v.m. het leven van alledag in een klein Brabants dorp. Ook voor geïnteresseerden in familiegeschiedenis biedt de tentoonstelling wellicht nieuwe perspectieven. Zo kan men hier ontdekken dat familiegeschiedenis nog heel wat meer kan betekenen dan alleen maar het opstellen van een stamboom.

Wie dit alles nog eens rustig wil nalezen kan dat aan de hand van een lijvige brochure waarin de belangrijkste wetenswaardigheden omtrent het onderwerp van de tentoonstelling werden opgenomen.

Heemkundige Kring De Semse bekijkt fazen van mensenleven

EPPEGEM — Onder de naam Levenskrans organiseert de Heemkundige Kring De Semse tijdens de weekeindes van 6 tot en met 29 september een tentoonstelling. Er wordt een beeld geschetst van de manier waarop de Zemstenaren in een recent verleden aankeken tegen de belangrijke fazen in een mensenleven zoals onder meer de geboorte, het huwelijk en het overlijden.

Alles valt te bekijken in de tentoonstellingsruimte van de Schranshoeve, Stijn Streuvelslaan 92 in Epepegem. De toegang is gratis, 's vrijdags staan de deuren open van 18 tot 20 u. en op zaterdag en zondag van 14 tot 20 u.

In dezelfde museumruimte stelt Jos Ceuppens uit Elewijt zijn schilderwerken tentoon van 30 augustus tot 29 september. Van 4 tot 27 oktober is het de beurt aan Pans uit Meise om er haar werken te laten bewonderen.

Gedurende dezelfde periode loopt in de cafetaria van de Schranshoeve een expositie van werken van Louis Boschmans uit Verbrande Brug. Van 1 november tot 1 december stelt Lenaerts uit Elewijt tentoon in het cafetaria en Jan Floridor in de museumruimte.

De werken van Marie-Jeanne Junius uit Houtem zijn te bekijken van 6 december tot 4 januari en dit zowel in de cafetaria als in de museumruimte. (RJE)

Het Nieuwsblad 19/8/91

Levenskrans

Epepegem - Heemkundige kring De Semse organiseert van 6 tot 29 september in de Schranshoeve een tentoonstelling rond geboorte, huwelijk en overlijden. Onder de titel "Levenskrans" worden geboortekaartjes, doopkleedjes, menu's, foto's en doopprentjes gepresenteerd. Rond hetzelfde thema spreekt dhr. Vanoppen, op donderdag 5 september, om 20u., in de Schranshoeve.

De tentoonstelling is gratis toegankelijk op vrijdag van 18u. af en zaterdag en zondag van 16u. af.

Gazet van Mechelen 5/9/91

Studieavonden V.V.F.-Mechelen.

Deze zullen vanaf september 1991 telkens doorgaan in ons vergaderlokaal, doch niet meer op maandagavond, maar wel op de meer praktische 3de vrijdag van de maand; dus de volgende studieavonden hebben plaats op vrijdag 20 september en vrijdag 18 oktober 1991.

Genealogische dag op 6 oktober 1991, ingericht door de Heemkring Erf en Heem v.z.w., met de medewerking van de V.V.F.-afdeling Mechelen.

Deze "Kontaktdag voor genealogen" heeft plaats van 10u tot 17u in het College Hagelstein, Berlaarbaan 229 te 2860 Sint-Katelijne-Waver.

Doel : Het leggen van onderlinge contacten en uitwisselen van genealogische gegevens.

Diverse genealogische werken kunnen worden geraadpleegd o.a. parochieregisters en akten van de burgerlijke stand van Onze-Lieve-Vrouw Waver en Sint-Katelijne-Waver, parochieregisters van Mechelen ...

Wie komt en tevens wenst dat men 's middags een koffiemaaltijd reserveert, kan nu reeds inschrijven door middel van een overschrijving op rekening n° 068-0508840-05 van Erf en Heem v.z.w. te Sint-Katelijne-Waver, met vermelding "Kontaktdag".

Deelname in de kosten :	inkom	50,- BF
	koffiemaaltijd: 3 broodjes + koffie	150,- BF
	(niet verplicht)	<u>200,- BF</u>

Er worden 3 standen opgebouwd, verzorgd door V.V.F. Mechelen :

- Info en verkoopsstand afdeling Mechelen.
- Stand Mechelen : met o.a. P.R. + klappers Mechelen en diverse inventarissen waarvan verschillende uit het privaat archief van de Heer R. Henderickx.
- Algemene werkstand : met diverse klappers en inventarissen uit de regio.

Diavoorstelling om 15u door de Heer dr. jur. de Forche over heraldiek, aansluitend de Heer W. Swinnen met een korte voordracht over genealogie, wat het is en hoe het kan beoefend worden, en tevens de werking V.V.F. Mechelen toelichtend.

Vrijdag 11 oktober 1991

"Genealogie, een zaak van leven en laten leven" door de Heer Jan Gillis en Mevrouw Josy Marien, Mormonen.

Deze voordracht belicht allerlei aspecten van het genealogisch onderzoek bij de Mormonen in Salt Lake City. Met video-voorstelling.

Vrijdag 11 oktober te 20 u in Midzeelhoewe:

FELIX TIMMERMANSAVOND

Vijfenzeventig jaar geleden verscheen "Pallieter" van Felix Timmermans.

Kring voor Heemkunde Erf en Heem en Davidsfonds-afdeling Sint-Katelijne-Waver wensen daarom de schrijver in 1991 te herdenken en organiseren samen een Felix Timmermansavond.

Een verteller - Bert Van Horenbeek:

een voordrager - onze eigen Mia Nooteboom;
en een technicus

leren ons

met fragmenten uit het werk van Timmermans;
met aangepaste muziek en dia's;
met een biografische film rond Timmermans, die in 1989
een eerste prijs wegkaapte op het festival der Lage
Landen;

de mens en schrijver Timmermans opnieuw kennen, beleven en waarderen.

Het geheel wordt ons voorgesteld door de heer Bert Van Horenbeek, een cultuurkenner, die o.a. voor de B.R.T. scenario's schreef.

Deze activiteit kunnen wij u ten stelligste aanraden.

Deelname in de kosten: 50 BEF.

=====

Zondag 20 oktober 1991 van 08 tot 13 u:

in de Parochielokalen naast de noodkerk H. Catharina
Sint-Katelijne-Waver.

**RUILDAG DEVOTIONALIA EN DOODS-
===== PRENTJES . =====
=====**

Organisatie: Kring voor Heemkunde Erf en Heem

Info.: J. Busschots, Akelei 14, 2860 Sint-Katelijne-Waver
Tel.: 015/ 55 22 47
F. Buijsen, Waterstraat 21, 2860 Sint-Katelijne-Waver
Tel.: 015/ 31 42 03

Welgekomen!

Ook wie zo maar af en toe iets zoekt of iets heeft te bieden.
Laat deze gelegenheid niet voorbij gaan.

En... zo maar eens komen kijken uit "curiositeit" loont dub-
bel en dik de moeite.

Want ...

Hoofdzak blijft: kontakt tussen de belangstellenden en ver-
zamelaars, het is een "ruildag".

Devotionalia: bv.: bedevaartvaantjes, huiszegens, prenten,
santjes, litanies, wijwatervaatjes, heil-
ligenbeeldjes, stolpbeelden, beelden in
kastjes, stroschilderijen, bedevaartken-
tekens, medailles, ex-voto's,...

Boeken en tijdschriften i.v.m. volksdevotie en religie zoals:
noveenboekjes, heiligenlevens en -legenden, geschiedenis van
bedevaartplaatsen, gebedenboeken, devotieboeken, kerkgeschie-
denis, ...

GEEN profane boeken of tijdschriften!

Ook: doopkaartjes, nieuwjaarsbrieven (GEEN wenskaarten of
nieuwjaarskaarten), prentkaarten die kerk of kapel (of
heilige in kerk of kapel) voorstellen.

Volgende ruildag: 01 maart 1992

VOOR DE VERZAMELAARS VAN DEVOTIONALIA

De catalogus van de tentoonstelling Devotieprenten van de 17de tot de 20ste eeuw, Heusden - Zolder 1991, is te koop tijdens de ruildag. Prijs: 50 BEF.
 Zeer aanbevolen.

Uw aandacht voor een paar vieringen met slechts regionale weerklank:

1. In Lubbeek werd honderd jaar huidige kapel van Onze-Lieve-Vrouw herdacht.
 Uitgave van bedevaartvaantje; heruitgave van brochure "Onze-Lieve-Vrouw van Lubbeek in Brabant".
 Info.: Mevr. Blockx - Meulemans, Gellenberg 65, 3210 Lubbeek.
2. Te Villers-Notre-Dame werd op 22 juni het beeld Onze-Lieve-Vrouw Zetel der Wijsheid gekroond door de pauselijke nuntius.
 Bekroning van een 850 jaar oude devotie.
 Uitgave van medaille, prentkaarten.
 Info.: (in 't Nederlands): "Damascus", Place de Villers-St.-Amand 2, 7812 Villers-Notre-Dame; tel.: 068/28 28 13.

Uw aandacht voor een viering met nationale weerklank:

Te Oudenaarde wordt met grootse jubileumfeesten Onze-Lieve-Vrouw van Kerselare gevierd; een devotie van 550 jaar.

Tentoonstelling in de Lakenhalle van 31.08 tot 29.09.
 Jubileumstoet op 29.09.

Uitgave (voor zover ons bekend): prentje met "Gebed tot wel-slagen van het jubileum".

Info.: 055/ 30 07 25

=====

**HONDERD KORTENBERGSE
GEBOUWEN**

VOOR SLECHTS 995,- Fr. !

ontbreken niet in dit werk. Ook de talloze kapelletjes (met hun eigen anekdotes) en de pastoriën komen aan bod. Wist U dat de pastorie van Kortenberg in de 19de eeuw een bloeiende... middelbare school was? Ze vormde ook het decor van een zware gerechtelijke dwaling (waar U in het boek alles over verneemt).

Elke oorlog laat sporen na. En zo komen we aan heel wat oorlogsmonumenten. En wat te denken van de vier gemeentehuizen, symbool van de vier dorpsgemeenschappen. Ze hebben de geschiedenis mee helpen maken en hoe! Dat weet U pas wanneer u dit boek hebt gelezen.

Want of het nu gaat om een eenvoudig boswachtershuisje, een stoere pachthoeve, een statige villa of een strenge pastorie, elk gebouw heeft zijn eigen verhaal. En als U dat wil kennen (wie niet?) moet je aandachtig lezen en luisteren naar een roemrijk verleden en een rijke toekomst.

In "**Honderd Kortenbergse gebouwen**" *Op stap door tien eeuwen verleden* komt U er alles over te weten.

HULDEBOEK

Dit boek wordt uitgegeven ter gelegenheid van het 20-jarig bestaan van de heemkring Cultuur-Historische Vereniging en het 20-jarig schrijverschap van haar voorzitter Dr. Henri Vannoppen. Het is tevens zijn vijfhonderste publikatie, de vele artikelen in tijdschriften meegerekend, daarom wordt ook een bibliografie van de auteur in het boek opgenomen.

Als blijk van waardering voor de auteur kan men op dit boek *intekenen* en worden alle inschrijvers afgedrukt in het boek.

TECHNISCHE GEGEVENS:

- Formaat: 29,7 x 21 cm (Din A4)
- Aantal blz: 144
- Papier: 135 gr.
- Illustraties: ± 120 foto's en tekeningen
- Afwerking: Ingebonden met geplastificeerde omslag
- Uitgever: BOEK VORM
Warotstraat 26 - 3020 Winksele (Herent) 016/48.94.12
- Prijs: Voorintekenaarsprijs 995 F., na verschijnen 1250 F.
- Verschijningsdatum: Het boek wordt voorgesteld op **vrijdag 20 september 1991** om 20 u in de Sporthal van Erps-Kwerps in het kader van de Witlooffeesten 1991.

Naam: .....

Straat: ..... Nr.: .....

Postnummer: ..... Gemeente: .....

Telefoon .....

*(Onderlijn wat U wil gedrukt zien in de lijst van de intekenaars)
(Stortingsbewijs van uw bank kan ook gelden als intekening)*

Wie intekent voor 15 augustus 1991 ziet zijn naam afgedrukt in het boek.

Stuur deze bon en stort het bedrag van **995 F.** met de vermelding "Boek Kortenberg" op rek. nr. 063-0547725-01 van BOEK & VORM - Warotstraat 26 - 3020 Winksele (Herent).

Datum ..... Handtekening .....

De donjon of woontoren heeft in het dagelijks leven van de middeleeuwen een belangrijke rol gespeeld. Hij was tevens het economisch, politiek, gerechtelijk en symbolisch centrum van de heerlijkheid. Dat de donjon voor de heer echter in de eerste plaats zijn huis was, waar hij zijn intiem familieleven leidde en ook zijn suzerain, verwanten, vrienden en onderhorigen ontving, krijgt in de meeste boeken weinig of geen aandacht. Dat laatste aspect vormt de kern van dit boek. De twee auteurs hebben daarom een volledige inventaris opgesteld van alle woontorens in Vlaanderen, waarvan nog voldoende bovengronds is bewaard om de inwendige organisatie van het gebouw te kunnen ontleden. Aldus werden 54 donjons tussen ca. 1100 en 1500 bezocht, opgemeten, in plan gebracht, gefotografeerd en beschreven. De meeste zijn trouwens nooit eerder vanuit die optiek bestudeerd.

In een inleidend hoofdstuk wordt een licht geworpen op de historische betekenis van de burcht en op de rang van de opdrachtgever. Tegelijk wordt ook aandacht besteed aan de burchtenbouw en aan bepaalde daarbij behorende technische problemen. Het volgende hoofdstuk brengt een synthetisch overzicht van het gevoerde onderzoek. Alle verdiepingen en alle onderdelen van de woontoren worden stuk voor stuk besproken aan de hand van de observaties in de individuele gebouwen. Alle aspecten worden bestudeerd in functie van het dagelijks verblijf met als uiteindelijk doel inzicht te verwerven in de wooncultuur van de eigenaar, de middeleeuwse edelman. In het tweede deel van het boek wordt aan elke donjon een afzonderlijke nota gewijd. Deze bestaat uit een beknopt historisch gedeelte en een beschrijving die als leidraad bij de grondplannen is opgevat en dus ook kan gebruikt worden bij een eventueel bezoek aan het gebouw. Een uitgebreide literatuurlijst, verwijzingen en een naamregister maken van dit „Corpus van de Vlaamse donjon” een handig te gebruiken naslagwerk.

De volgende donjons worden in het boek behandeld:
Aartselaar (Cleydael), Achel, Batsheers, Broechem, Brussegem (Oppem), Brustem, Buizingen, Diegem, Diepenbeek, Ganshoren, Gent, Gestel, Goetsenhoven, 's Gravenwezel, Grimbergen (Prinsenkasteel en P'oddegem), Groot-Bijgaarden, Groot-Gelmen, Haren, Kessenich (Motteburcht en Stokbroekhof), Kobbegem, Laarne, Leefdaal, Leut, Meise (Bouchout), Meldert, Melsbroek, Merchtem (Hof ten Houte), Millen (Eggertingen), Moorsele, Munte, Oeungen, Onze-Lieve-Vrouw-Lombeek, Oudergem (Drij Borren), Overvepen (Kolmont), Ranst, Rotem, Rotselaar, Ruitten (Torenruïne en Hamal), Sint-Kruis (Male), Sint-Pieters-Rode (Horst), Sint-Ulriks-Kapelle, Sterrebeek, Tongeren (Betho en Mulken), Turnhout, Vliermaalroot, Westerlo, Wijer, Zemst, Zichem, Zolder.

De donjon in Vlaanderen

Architectuur en wooncultuur

Gemeentekrediet

Universitaire Pers Leuven

Donjons en Flandre

Les cinquante-quatre donjons qui subsistent dans la Région flamande sont étudiés ici sous l'aspect de l'organisation intérieure et de la vie seigneuriale. Ils ont été construits entre 1100 et 1500. Le livre contient une introduction historique, un essai sur l'architecture et des notices descriptives sur tous les donjons, illustrées de plans, coupes et photos. Il y a un résumé en français. Une bibliographie abondante, un registre des noms propres et des toponymes, ainsi que de multiples tableaux comparatifs font aussi de ce travail un authentique „corpus" du donjon en Flandre.

Le livre (format in-4°) paraîtra début septembre 1991, il contiendra 272 p., 237 ill., dont 36 en couleurs.

Tower-houses in Flanders

The primary objective of this book is the architectural study of the fifty-four remaining tower-houses in the Flemish region (north of Belgium) in order to understand the internal organisation of this type of building and to elucidate some aspects of the private life of the lord.

The book contains an historical and architectural synthesis, and descriptions of all buildings. These notes are abundantly illustrated with plans, cross-sections and photographs. The studied period covers buildings between 1100 and 1500. The conclusions are completely translated in French and in English. An abundant bibliography, a name-registry, a list of toponyms and several comparative tables complete this „Corpus of the Flemish tower-houses" as a users-friendly reference-book.

The book will be published in september 1991, 272 p., 237 ill.: 36 in colour.

Dit boek (formaat A4) verschijnt in september 1991. Het telt 272 blz., 237 ill. waarvan 36 in kleur, plannen en doorsneden van de 54 donjons en 1 kaart. Het boek is afgewerkt in een vollinnen band met stofwikkels in vier kleuren.

Prijs bij voorintekening tot 31 oktober 1991: 1.200 F (+ 125 F portokosten) door middel van het overschrijvingsformulier in bijlage, of af te halen in de Afdeling Verkoop van het Gemeentekrediet, Pachecolaan 44, 1000 Brussel (Passage 44); bij de Universitaire Pers Leuven, Krakenstraat 3, 3000 Leuven.

Prijs na 31 oktober 1991: 1.750 F (+ 125 F portokosten).

Dan ook verkrijgbaar in de boekhandel.

Gemeentekrediet

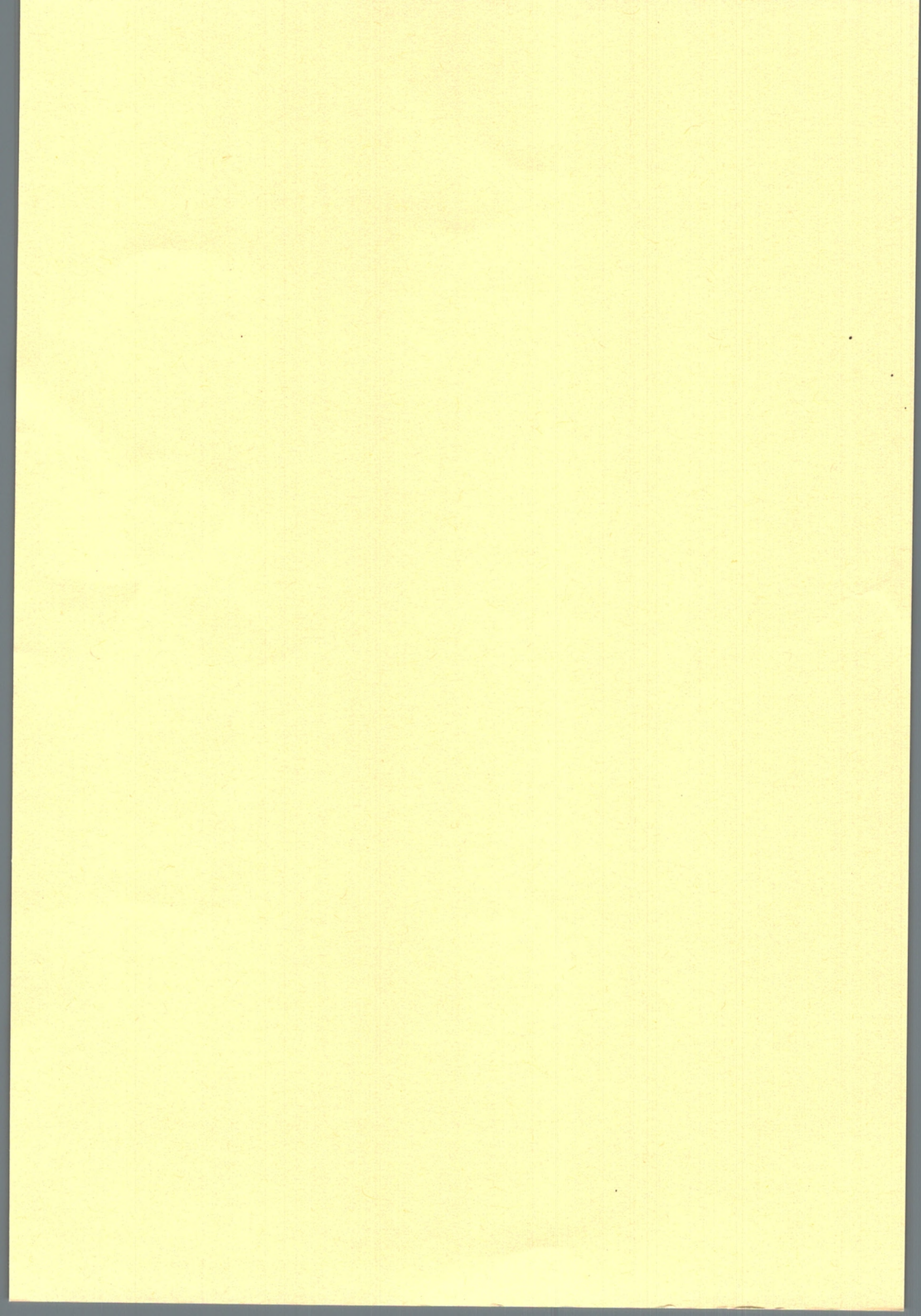
Universitaire Pers Leuven

Verantwoordelijke uitgever : "De Semse"
Redactie : Gerda De Smet Leopoldstraat 5a
1980 Zemst Tel: 015/61 04 33